

Svatopluk Čech

Jitřní písně

Svatopluk Čech

Jitřní písně

«Public Domain»

Čech S.

Jitřní písňe / S. Čech — «Public Domain»,

Содержание

V jitřním šeru	5
Kouzelná číše	7
Nadšení	8
Dosti nás	10
Nevěřme nikomu	11
Dva zvony	12
Fráze	15
Конец ознакомительного фрагмента.	16

Svatopluk Čech

JITŘNÍ PÍSNĚ

V jitřním šeru

Ještě noci plášť se černá shůry,
jeho třásní země pokryta,
ale na východě řídnu chmůry
a svit krásné hvězdy prokmitá.
Jako jarní anemona rosná
na blankytném vzchází záhone -
Zdráva buď, ty hvězdo těchonostná,
sličná hlasatelko Jasoně!

Dlouhá byla noc, hvězd málo měla,
můra na hrud' ulehala všem;
dosud chmurné snění tíží čela
valných davů, mutné ticho zem'.
Však již tu tam zvedají se hlavy,
skráně cítí svěží jarní dech,
oko vítá jitřenku, již zdraví
pěvci háje v prvních povzletech.

I v mé útrobě se píseň budí,
staré ptáče, tiká v moji plec,
ale pochybnost' mé tělo trudí,
mám-li otevřítí ňader klec.
Píseň moje zpíváz jiných zřidel,
jinak dosud nápěv její zněl
a čas k tomu vzal ji pružnost křídel,
hlasu mladistvého svěží pel.

Nebude se třpytit v perlách rosy,
nebude mít v zobci jarní květ,
ševelit jak zefír na rákosí,
o kráse a slastech lásky pět.
Bude asi drsnozvučká, divá,
temným šumem větru zavane
nebe skřípne, jako čepel rzivá,
když ji tasíš z pochvy zedrané.

V ňadrech zůstaň, písni! Marná slova:
Dobývá se z prsou v ranní svět.
Nevábí ji haluz vavřínová,
ani denních pochval hluchý květ -
vyletá jen, že jí dusno v nitru,

vyletá, že musí, musí ven
po svém zapěti též pozdrav jitru,
spící budít, hlásat blízký den.

Kouzelná číše

V čele vrásky, šije dolů,
oči jako v těžkých m'hách,
sestárli jsme všichni spolu,
babí léto po Čechách.
Žluté listí smutně padá
v šedé vlasy, pustá lada,
nuda u našeho stolu,
ochablost' nám hlídá práh.

Hypochondry samé zřítí,
omrzelé k zoufání,
všude na rtech sytých žití,
mrazí trpké usmání,
stesky jenom trudíme se,
žalobami nudíme se,
každý mentorem chce býti,
samé slyšet kázání.

Dost již, bratři! Hle, tam září
pohár blahodějných šťáv,
které dobrá víla sváří
z divných, čarokrásných trav;
dosud kouzlo dávné žije,
jímž se přímí svislé šije,
jímž se trudná mdloba stáří
plaší z řader, snímá s hlav.

Číš tam plná vláhy skvoucí
z kouzelného koření:
z dobré vůle, lásky vroucí,
odvahy a nadšení -
Hle, jak svůdnou perlou hraje
rosa zázračného kraje,
z nížto mladost' nehynoucí
do srdcí se pramení.

Jenom chtít a ruka schvátí
vzácnou číši, zrobí div:
Mládí do duší se vrátí,
zjaří každý sval a čiv,
místo žalob, stesků marných
chopíme se prací zdarných,
jarní větřík bude hrát
v plném květu českých niv.

Nadšení

Svaté ty nadšení,
nebeský plamení,
šlehní nám do srdcí,
otčinou vzplaň!
Bez tebe nevzniká
myšlénka veliká,
v tobě jen kuje se
vítězná zbraň.

Sloupem tys ohnivým,
oblakem zářivým,
vedoucím národy
v slíbenou zem;
bez tebe pustinou
širý svět jedinou,
lidstvo se potácí
bez cíle v něm.

Báječné poklady,
žulové ohrady,
nesčetných zástupů
válečný třesk,
odvaha, vtip a lest -
bez ceny všecno jest,
neplá-li na skráních
svatý tvůj blesk.

Tebou jen do světa
zasvitla osvěta,
prapory tyranství
strhány v cár;
národů mrákotu
rozjasnil k životu,
rozpadlé sjednotil
božský tvůj žár.

Kdysi těž k Vltavě
v krvavé záplavě
z kostnické hranice
plápol tvůj vlet',
v tábory dědiny,
oráče v hrdiny
proměnil, cepem jich
pokořil svět.

Svaté ty nadšení,
nebeský plamení,
opět k nám prošlehni
malátnou hruď,
na místo těkavých
bludiček, mrkavých,
Vůdcem nám ohnivým
ku slávě buď!

Dosti nás

Jsme slabí, malí – Dosti těchto řečí!
Jen, kdo tak zoufá, sláb a malý jest.
Oč byla Hellas, byla Róma větší,
než skrání nesmrtnou se dotkla hvězd?

Jak směšné byly našich předků cepy,
když celý svět se zdvihl proti nim,
a hle! svět celý zdrtil vůdce slepý
a Táboru se klonil věčný Řím.

Jen v srdce zápal, chrabrost bohatýrů
a budem vojsko netušených sil!
Sláb jenom ten, kdo ztratil v sebe víru,
a malým ten, kdo zná jen malý cíl.

Nevěřme nikomu

Nevěřme nikomu na světě širém,
nemáme jednoho přítele tam,
starý boj za každým skrývá se mírem,
soudit a přízeň jsou šalebný klam,
nevěřme radě, ni chvále ni haně,
nevěříme pocelu, stisknutí dlaně,
nevěřme ničemu – všechno je mam.

Všude nám hrozí zášť lítého vraha,
dýku on skrývá i pod vábný kroj,
zhubit nás věčná mu, jediná snaha,
proti nám svata mu všeliká zbroj:
plápolem válečným, osvěty třpytem,
v násilí zjevném i v úskoku skrytém
bez klidu vede ten odvěký boj.

Nevěřte! Baltu k nám přeje hučí,
nevěřte! z jihu zní Adrie hlas,
nevěřte! minulé věky nás učí,
stále též varuje přítomný čas -
Na bratří zklamaných ohromném rovu
každým dnem úskočně klamání znovu
či chcete, bláhoví, věřiti zas?

Jde-li kdo s pozdravem k našemu domu,
zve-li nás úsměvně pod vlastní krov,
nevěřme pozdravu, úsměvu tomu,
nevěřme nástraze lahodných slov,
nevěřme slibům ni přísahám svatým,
slavně necht' hlaholí nad stolcem zlatým,
ruce necht' královské píší je v kov.

Věřme jen sobě, své práci a pili,
věřme jen svatému nadšení v nás,
věřme jen vítězství slovanské síly,
která si podepře krajní tu hráz,
věřme, že národ náš, veliká Sláva
s korouhví lidskosti za štítem práva
dobude korunu velebných krás!

Dva zvony

Dva zvony visí pod Petřínem,
dva věrní druzi mnohý čas,
nad mariánským vzletá týnem
tři staletí jich velký hlas,
jej opětuji stráně kolem,
on mocně duní širým dolem
a plní Prahu zpěvem svým;
však nasloucháš-li bystrým sluchem,
zvuk proznívá těch zvonů ruchem:
Hus, Hus, Jeroným!

Mnich bosák obraz matky boží
kdys před vítězným vojskem nes',
a svaté panně na podnoží
vzdor lidu kacírského kles',
na popravišti strašným soudem
krev odbojníků tekla proudem
a znovu v Čechách vládl Řím;
meč břitký s ohněm vyplel sémě,
jež zasili v prst' naší země
Jan Hus, Jeroným!

A řád, jenž zažeh' svaté hněvy,
zde vyvolil si byt a chrám,
v něm spasný obraz rajske děvy
nad oltář vztyčil k modlitbám
a za sláviky štíhlé věži
ze staré kaple bludných kněží
dva zvony vyrval ssutým zdím,
dva zvony, s nichžto vyhlazena
zlá dvojí líc, dvě kletá jmena:
Jan Hus, Jeroným!

Tak sám ten arcikacíř dvojí,
jenž chystal pravé víře zmar,
měl nyní slavit v novém kroji
pád bludařství a církve zdar -
Než, poprvé když v bytě novém
zpěv jejich zazněl zvučným kovem,
tu mnichy zděsil pekla šprým -
Jak výsměch vzdorný v jejich cely
ty zvony nepodajné hřměly:
Hus, Hus, Jeroným!

Hned snešeny jsou zvony s hůry

a vytržena srdce z nich
i přelity jsou v nové stvůry,
jež vykropil a žehnal mnich,
kol vryta do nich zbožná slova,
šperk svatých znaků, jmena nová -
kříž zvítězil nad čarem zlým:
již umlklo na české nivě:
Hus, Hus, Jeroným...

Leč nikoli! V tom kovu starém
přec vytrval i starý zvuk
a pod vnuceným cizím tvarem
bil tajně dávný srdce tluk.
Jej nevytiskla z věrných zvonů
moc exorcismu, svatých konů,
on pod útlakem pouze zdřím',
a duším věrným v jejich znění
vždy duníval jak dávné hřmění:
Hus, Hus, Jeroným!

A teď jej slyší tisíc uší,
těch družných zvonů pravý hlas,
jenž z mrtvých srdcí k živým buší
jak mučedníků svatých vzkaz:
„Jak zvonů nám, i lide, tobě
sok vyrval jaré srdce v zlobě,
znak cizí údům vtiskna mdlým,
byl's přelit v nástroj svého vraha,
z úst vyrvána Ti jména drahá:
Jan Hus, Jeroným.“

Však nechat' tebe přetvořili
všem zemím v pohrdu a smích,
přec v mošně žebrácké ti zbyly
dva skvosty vzácné předků tvých:
Ať svalili tvůj Sion v rupy
a zdeptali tvé smělé dumy,
tvé bible vmetli v žár a dým:
vždy tajně choval's pravdy žízeň,
s níž podstoupili ohně trýzeň
Jan Hus, Jeroným.

A druhý odkaz, klenot ryzí:
to milý hlahol rodných slov;
necht' přeléván ve tvary cizí,
jím stále zvonil český kov.
Ó chraň jej dál jak záři oka
před úskokem a zlobou soka,
vždyť rosteš, vadneš, hyneš s ním -

stůj v boji zaň jak tvrdá skála,
jak dvojice ta velká stála:
Jan Hus, Jeroným!

Je trudno kol. – Na nivy naše
voj stínů slavý smutný vjezd
a mraky šeré halí plaše
nám dvojici těch jasných hvězd.
Teď prapor světla lichá třáseň,
a s ostychem jen volí báseň
o řeči rodné sešlý rým -
Pryč, péro chabé! – - Náhle ke mně
hlas dalných zvonů donik' temně:
Hus, Hus, Jeroným!

Ó nebe, rozhluč uraganem
těch zvonů rety kovové,
ať znovu svatým ohněm vzplanem'
v jich staré písni hromové,
ať v čela vrátí hrdé vzdory
a zápal zhaslý v chabé zory,
ať sílu pažím vdechnou mdlým,
ať k novému se vypne vzletu
duch český, z něhož bleskli světu
Jan Hus, Jeroným!

Fráze

Mně zdá se, když tak mluvou nehledanou
své city, dumy vkládám do zpěvu,
že leckdo hodí knihu moji stranou
a v pohrdavém řekne úsměvu:
Oj, brachu, tvoje píseň není nová,
jde vyšlapanou všední pěšinou,
v děk davu známá, ošumělá slova
tká sobě za výbavu lacinou,
ji hluchým, planým třeskem doprovází
zvon frází.

Snad máte pravdu. Z barvy všední, matné
však obviňujte jen můj chudý zpěv,
jenž halí v roucho vetché, neúchvatné,
co plá mi v duši, zač bych cedil krev.
A věřte také: Všechno hluché není,
co starým heslem zpěv můj prochvívá,
co třeba ztupělost neb móda denní
jen pohrdlivým smíchem odbývá,
co lhostejnost neb záští skryté hází
v koš frází.

Nechť lásku k vlasti, ku Slovanstvu klade
ten onen mezi starosvětský brak,
já zbýt se nemohu té lásky mladé
a ponesu až k smrti její znak.
Co duše vssála prvním dětství jitem,
co prohřívalo celý život můj,
to nevyrvu si, srostlé s mojím nitrem,
to dále moji píseň posvěcuj,
nechť kdokoli to pohrdavě hází
v koš frází.

Ztrň moje ruka, píše-li ta slova
jen pro potlesk, že lid je slyší rád!
Má duše stále idol Pravdy chová
a nepřilže si cností ani vad.
V tom věku, jenž se nahé pravdy děsí,
jenž stranou, šeptem k ní se jenom zná

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.